

15
Փարա

ՕՐԱԹԵՐԹ

15
Փարա

Հայրենիք ամեն օր կը հրատարակուի, և արեւիկան գինն է Գօլտայ և գաւառաց համար 7 արծաթ մեծիտ կանխիկ : գաւառացիներ քաղաքէն անդին անհատական օրաց արտաբերան ծախսը մեր վրայ է : վեցամսեայ և եռամսեայ բաժան արժէք տալ կը հրաւիրուին :

Լրագրոյ վերաբերեալ գիր կամ նամակ պէտք է ուղղել տ. Տեր-Խմբ. գիր Ռեզա փաշա խան Թ. 14 : Խմբագրութեան ուղղեալ գիր եւ տրուիր : Ծանուցման առջը մէկ ամսամի համար 3 դրուշ է : անկի ամսամի համար սակարկութիւն կը լլայ :

Ա. Զ. Գ. Ա. Յ. Ի. Ն.

Ատրպատականի մեծանուն Առաջնորդ հանգուցեալ Մուշեղեան Գրիգոր Արքեպիսկոպոսի վերջին ճանապարհորդութեան և մահուան նկարագրութիւնը Դավրէժէն ազնիւ բարեկամի մը միջոցաւ մեզ զրկուած ըլլալով, իբրեւ հետաքրքրական ինչ արժան կը դատարմը հրատարակել :

« Ի 1882 թ. Ի 29 յուլիս ամսոյ սկսեալ, Գրիգոր Արքեպիսկոպոս ցանկացաւ ելանել ի Դավրէժ քաղաքէ դնալ ի դաւառն Մարապայա և բոլոր շրջապատ վիճակս իւրեան այցելութիւն տանելոյ. առաջին օրը Դավրէժէն մեկնելէն զնկի հասաւ անմիջապէս ի Մարտաբլուզ գիւղաքաղաքը. օր է երկու մղոն հասնապարհ. մի օր անդ մնաց, ապա ելալ Ռուստատանուց եկեալ բժիշկ Լեւոն Տիգրանեանցին և կամ Գ. Գառապար Շահնազարեանցին. հետեւեալ աւուրը արշալուսին սկսեց զնալ դէպի Կովկաս օր է ութ մղոն ճանապարհ, այն օրը իջեան տեղն Կովկաս լինելով, գիշերն սկսեց հանգուցեալ որբազանի անձնական տըկարութիւնը, այն գիշերն մի նեղութեամբ անցուցինք, և առաւօտին սկսանք զնալ դէպի Խանեն օր է վեց մղոն, այս իջեւանումը ստատիկ տկարացաւ և գիշերը ամբողջ օրն անքն մերձ գոյացաւ մի վարունկանման ամուր ուռուցք, գեղնութիւն աչաց, ստատիկ ջերմութիւն օր է սենդ. Լեւոն Տիգրանեան փոքր ինչ դեղ քսելով մի և նոյն գոյացեալ ուռուցկին, վաղը առաւօտեան սկսեց զնալ Մարապայ. մի մղոն մնացած Մարապայ քաղաքին տեղւոյն դատարարը Միրզայ Աւտուր Ղաթուս խանը իւր առաջին մարդը մինչ հարիւր արբանեակներով յուղարկեց, յառաջ ընդունելութիւն և շնորհաւորել հանգուցեալի գալուստը իւր քաղաքը ու զկնի այնու մուտ գործեց Մարապայ քաղաքի Հայոց թաղը. իւր գահութիւնը ցուց տուեց դատարարի յուղարկուած մարդիկներին, և ապա մուտ գործեց ուրբ, եկեղեցին Հայոց, անդ սկսեց ըստ արժանւոյն առնալ թաղութիւն առնել, և զկնի այնու իւր օրհնութիւնը և գահութիւնը մատուց ժողովրդեան և ապա ելեալ անտի գնաց ի առն երեսփոխան Գ. Լալայ տէր Յակոբեանի. զկնի

մի աւուր սկսեց ստատկանալ անձնական տկարութիւնը՝ վառն օրոյ ճանապարհի ջերմութիւնը, ու յերիւարի յագնութիւնը ձգեցին զնա մահագուշակ հիւանդութեան մէջ. առան և ինն օր ոչ ինչ չկարեց ուտել և ըմպել, արդէն մարդաճանաչութիւն սպառած էր ի նմանէ. յետ և տաան և ինն օրից ողորմութեամբն Ած. ոյն շնորհիւ ամենափրկչին մերոյ, սկսեց ուշագործութիւնն վրայ գալ. և անդ կայր Դավրէժեցի պատանի մի Ենօլը անուանի բժիշկ, կոչեաց զնա առ ինքն, յորժամ եկն նա սկսաւ բժշկական դեղեր անել ու դարմանել, հանգուցեալ սրբազանի պարանոցի վրայ դոյացած ուռուցքը հեռանալէ սկսեց թուլանալ. և ապա զկնի քանի աւուրց. պատառուցեալ ուռուցքը և սկսեց մարդաճանաչութիւն տանել. և օր աւուրց ընդունելութիւն հասնալ. անեց մինչ և 25 օր անդ. ամբողջ, յետ այնորիկ շարունակեց զնալ Մարապայ քաղաքի դատարարին տեսութեան ու իւր հոգնականութիւնը մատուցանել նորան և ուր ուրեք օր հարկն էր. յետոյ մեկնելով անտի հանդերձ քանի մի պատուելի անձիւք յուղի անկեալ զնացաք Միանդաց անուանեալ գիւղաքաղաքը. ուր տեղ առաջնորդեցին մեզ անդական թագաւորի կողմանէ պատուաւոր անձինքներ ընդունելութիւն. քայց ճանապարհի հեռաւորութեան պատճառաւ արդէն ստացաւ վերանորոգութիւն տըկարութիւնը, տեղի եղաւ մեզ տկարութեան պատճառաւ մնալ անդ մի օր. անդէն ուղղակի դիմեցինք Դարալակ գիւղը ու անդ մնաց մինչ եօթն օր ուր փոքր ինչ հանգուցեալ. և ապա դիմեցինք ի քաղաքն Սովաքուլաղ, և անդ էր բարձր. Սալարի եղբայր Խոսրով խան սարկիթը. աղդ եղև նորան հանգուցեալ սրբազանի գնալը Սովաքուլաղ. հրամայեց իւր զօրապետներին մինչ և 50 ձիաւորով և տեղական պարսիկ բնիկ ժողովրդօք դիմել, որբազանին մի մղոն ճանապարհ արժանաւոր ընդունելութիւն տրին. և իջեանեալ ի տաւն բարեպաշտ իշխանի միոյ Գ. Բաղդասար Չալիեանցի. ու զկնի այնու աւուր միոյ օսմանց քոնսլի տեղապահ խոճա Պիլհաթ մուսուլմանի կոչեաց հիւր ի տուն իւր քանի մի պատուելի վաճառական ընդ նմա. մի և նոյն ժամու ի մէջ խնոյից կրկնեց դարձեալ իւր բնական տկարութիւնը, ու յորժամ

տկարութիւնը ստատկացաւ ու ելեալ անտի վաղակալի եկն ի տեղի իւր. տեղ մինչ երեք օր, բաղում վիշտ ու նեղութիւն կրեց, ու յետ երեք աւուրց փոքր ինչ առողջութիւն ստացաւ, և ապա սկսեց օրոն ու նորան տեսութեան գնալ. քայց կային անդ քրիստոնեայք այսինքն Հայ կաթողիկ և կամ ասորի, նոքա լուեալ էին յայլոցմէ հանգուցեալ եպիսկոպոսի ամենագովելի քաղաքը, ցանկացան տկանառեալ լինել. աւուր միոյ յայտնեցին մեզ օր մենք խնդրեմք որբազան հայրիցը ժամանակ նշանակել քարոզութեան, ու յորժամ յայտնեցինք ժողովրդոց ցանկութիւնը, իսկայն նշանակեց ժամանակ թէ այս ինչ կիրակի օր շնորհ ունենան մեր յեկեղեցին, ու յորժամ լուան նոքա զայս բանը, սկսան ապա միմեանց ցալ յանկեղեցի թէ անհաւան և թէ պանդխտական եկին միախառն ի Ս. եկեղեցիս Հայոց, երանելի եպիսկոպոսը ամենափառաւոր քարոզ կարգաց առաջի նոցա, և նոքա հիացեալ ամիշէին, ու իբրեւ կատարեաց զամենայն բանս իւր ի լուսին ժողովուրդին, օրհնեաց զամենեւին, յետ այնորիկ ելեալ անտի գնաց իջեալ իւր, զկնի աւուր միոյ շարունակեց իւր ճանապարհորդութիւնը դէպի ՍՈՒԼՏՈՒԶ գաւառը. և տեղւոյն դատարարը Չալալ խան օտարիքը իւր երկու որդիքը հանդերձ ծառայներով յուղարկած էր յառաջ ընդունելութիւն որբազանին և շնորհաւորել գալուստը իւր հոգը, և անդ իջեանեցաւ ի տուն Գ. Խաւսոյ Աղաբեանի, վաղը առաւօտեան Չալալ խանը եկաւ տեսութեան իւր օգնականներով :

Սակայն անդ օր աւուր տկարութիւնը ստատկացաւ, անեց մինչ 12 օր, փոքր ինչ մեր անդ մնալէն սկսաւ նեղանալ և ստիպեց թէ ինձ տար ՈՐՄԻ. Սորբան եւ և տան տէրը մեղմաբար ստիպեցինք մի քանի օր ապառել մինչ կատարեալ առողջութիւն ստանալ և ապա զնալ, չը յօժարեցաւ, հրամայեց, անփաստ դնալոց եւ ձիապանները բռնեցէք, վերջապէս վաղը առաւօտեան ելեալ անտի դնացինք դէպի ՈՐՄԻ քաղաքը. ճանապարհին ժամէ ժամ տկարութիւնը ստատկացաւ. այն օրը մինչ գիշերից երկու ժամ անց հազիւ հազ կարողացինք հասնել ՏԻԶԱՅ անուանի գիւղը պարօրից :

այն գիւղումը կեցանք երեք օր տկարու-
թեան պատճառաւ, և յետ երեք տ-
ւուրց ելեալ անտի գնացինք ի կողմն
Որմիոյ ի գիւղն ՊԱՊԱՆՈՒ. կեցանք
անդ եօթը օր, ինքը միշտ ի մէջ տկարու-
թեան էր: Եւ անդէն ելեալ գնացաք
Աղշոյղալոյ գիւղը ի տուն աստուածա-
սէր իշխանի միոյ Սաղի Յարութիւնեան,
և նստաւ անդ երկու օր, իւր կատար-
եալ ուշադրութեան միջոցաւ կոչեաց
գերկու քահանայ. այսինքն Մուսթա-
բարու Մկրտիչ քահանայ տէր Ղազար-
եանց, և Որմիոյ գաւառի Նախնական-
թափ գիւղացի Սորգիօ քահանայն ի 29
հոկտ. ամսոյ, խոստովանուեցաւ և հա-
ղորդուեցաւ ի ներկայութեան երկու
քահանայից, և անտի գնաց ի քաղաքն
Որմի. յորժամ լուաւ անդունդ գաւառա-
րը եպիսկոպոսի շնորհ տանիլը իւր քա-
ղաքը, աղդ ետ բարձրապատիւ Սալա
կոչեցեալ նախարարին տեղւոյն, ասե-
լով թէ Հայոց գլխաւոր խալիֆէն գալիս
է աստ. և նա հրամայեց Ալի խան դա-
տաւորին ամենազովելի յարգանքը ըն-
դունել, որոյ ձայնը հաշակուի ընդ ա-
մենայն տիեզերս. և նա ըստ հրամանի
Մեծ. Սալարի, հրամայեց իւր զօրաց և
զօրապետաց և առ հասարակ ժողովըր-
դոց անդունել անտի ընդ. առաջ. մի այն-
պիսի ընդունելութիւն եղաւ որ հնար
չը կայ գրով տեղեկութիւն առնոյ, և ա-
պա մուտ գործեցաւ Հայոց թաղը ի
տուն վարպետ Ալլահվերտի հիւստն. յետ
այնու սկսեալ օր աւուր հանգուցեալի
տկարութեան առաջ բազմապիսի և ու-
սուցը բարձր անձին միայ. ինչ առա-
կայի՞ր քաղաքը անդ երեք ամենազո-
վելի բժիշկը, մինը պարօնի և երկուքը
քրիստոնեայ. սորա երեքեանը միասին
եկին տեսութեան, ցորքան խորհեցան
ընդ միմեանց ոչինչ հնար չի կարողացան
գտանել, վերջի խոսակցութիւնները այս
եղաւ թէ՛ որքան որ կարելի է փութա-
պէս մի օր առաջ տանել Դավթէ, սո-
րա հիւանդութիւնը անբժշկելի է. զկնի
տառն և հինգ աւուր ոգին առ Աստուած
փոխեցաւ ի 13 նոյ. ի. ըստ կտակի իւր
առեալ տարեցինք ի գաւառն Սալմաս-
տու ի գիւղն Փայաշուք Ս. Յովհաննէս
եկեղեցւոյ գաւիթաւը ի հող իջաւ. ի
17 նոյ. ի 1882 մեծաւ բաղմութեամբ և
հանգիսիւ:

Նամակագիրը կը յայտնէ մեզ թէ Մու-
շեղեան եպիսկոպոսի մահուանէն վերջը
մարդորոք սկսած են ազատ ասպարէզ
գտնել Արարատականի մէջ. հառվմէա-
կանք Հայոց եկեղեցիները իրենց սեփա-
կանել կը ջանան, և Հայերը հառվմէա-
կան ընելու համար ամեն ջանք կը գոր-
ծեն, վասն զի Արարատական առանց
Առաջնորդի մնացած է, և իջմիածին
իւր ուշադրութիւնը բնաւ այս կողմ
դարձուցած չէ...

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

Երէկ խառն ժողով հետեւաբար կրօն.
ժողով չկրցաւ գումարիլ կրօն. ժողովոյ
անդամոց մեծագոյն մասին բացակայու-
թեան պատճառաւ:

Սակայն Բաղաքական ժողովը առան-
ձին նիստ րրաւ ընդ նախագահութեամբ
Ամեն. Ս. Պատրիարք. Հօր և Ատենապե-
տութեամբ Հալաճեան Վահմ. Բարսեղ
էֆէնտիի:

Չմէկէղէկի Առաջ. Տեղապահ Արժ.
Բարթողիմէոս վարդապետ Պաղճեան
տեղւոյն ընդհանուր, կրօնական և Բաղ-
ժողովները կողմաւորած գտնելով և
զանոնք վերակազմած ըլլալով, Բաղ.
ժողովը առանց ընտրութիւնը վաւերացուց
և օրոշեց հաստատութեան կոնգրակ զըր-
կել:

Բարեբրդի Առաջնորդ Արժ. Ամբաստի-
ս վարդապետ Ռաբրինեան Առաջնորդու-
թենէ դադարած և քննութեան ենթար-
կուած ըլլալով, Բաղ. ժողովը հեռագրաւ
յանձնարարեց Բարեբրդի Տ. Տաճատ քա-
հանայի եր ներսիսեան Գրիգոր Էֆէնտիի
եղբայրն է, որպէս զի ժողովուրդը հով-
ուէ և կառավարէ, մինչև որ Տրապիզոնի
Գեր. Առաջնորդը ըստ նախագոյն օրոշման
Ազգ. վարչութեան Բարեբրդ երթալով,
Առաջնորդական խնդրոյն քննութիւն կա-
տարէ:

Տնտեսական խորհուրդը Բաղ. ժողովոյ
առաջարկած ըլլալով որ գոյութենէ դա-
դարեալ ընկերութեանց գոյքերն ու դը-
րամը պահպանելու և առօր անօր կոկոր-
դը չը մնալու համար մնայուն Յանձնա-
խումբ մը կազմուի, պայմանաւ օր վե-
րոտին շարունակութեան մէջ գրաւող
ընկերութեանց գոյքերը ապահով երաշ-
խաւորութենէ վերջը նորէն յանձնուին:
Բաղ. ժողովը Տնտեսական խորհրդոյ սոյն
առաջարկուածին ըստ մասնաւոր
և յանձնարարեց Տնտեսական խորհրդոյ
որ այս մասին կանոնագիր մը պատրաստէ
և Բաղ. ժողովոյ ներկայացնէ:

Ակնայ Առաջնորդ Սրուանձառեանց
Գեր. Գարեգին վարդապետ Եգիպտոսի
մէջ մեւնող Հօշեան անուն անձին ժա-
ռանգական խնդրոյն առթիւ որ լրագ-
րայն ընթերցողաց արդէն ծանօթ է,
տեղւոյն աղքատին ժողովոց և նարեան
եղբարց մէջ վէճ ծագած ըլլալը յայտ-
նելով, կը խնդրէր որ Ազգ. վարչութիւ-
նը այս մասին իւր առում մէկ նախորդ
որոշումը դարձադրէ, այն է Հօշեանի
ժառանգութեան մէկ մասը Հօշեանի
եղբորորդւոյն, մէկ մասը Ակնայ վար-
ժարանին և միւս մասն ալ նարեան եղ-
բարց յատկացնէ:

Բաղ. ժողովը սոյն խնդիրը նկատողու-
թեան առնելով, Տնտես. խորհրդոյ յանձ-
նեց ի քննութիւն և ի կարգադրութիւն:

Չարաճեցողի Առաջ. Տեղապահ Գեր.
Տիմոթէոս վարդապետ Հանէսեան տեղ-
ւոյն երեւելիներէն իսաք պէյի հողային
բանաբարութեանց դէմ բողոք բարձած
և այս առթիւ առ Բ. Դուռն ուղղեալ
թագրիրներ պատրաստուած ըլլալով,
Բաղ. ժողովը զանոնք մի առ մի ընթեր-
ցաւ և օրոշեց Բ. Դուռն մատուցանել:

Տնտես. խորհուրդն ալ երէկ նիստ ը-
րաւ Ազգ. Պատրիարքարանի մէջ, և լու-
րով որ Ղաւթիոյ Ազգ. Մատենադարա-
նը անխնամ մնացած է, հարկ դատեց

այս մասին քննութիւն մը կատարել,
զոր իւր Սանդախտէն Բարաշապետ
Տիգրան էֆ. ի յանձնեց:

Տնտես. խորհուրդը նկատելով որ Ազգ.
գահամարի գործը տարտամ վիճակի մէջ
կընթանայ, օրոշեց մայրաքաղաքիս Թաղ.
խորհրդոց յանձնարարել որ Ազգ. գահամար-
ի գործը փութացնեն:

Նոյնպէս հարկ դատեց Ազգ. տրոց
բաշխման կանոնադրութիւնը գործադ-
րելու համար հրահանգներ ղրկել մայ-
րաքաղաքիս Թաղ. խորհրդոց:

Բերայի նախորդ կառուածոց Հօգա-
բարձու Դարակէօզեան Գրիգոր Էֆէնտի
իւր վերջին վեցամսեայ հաշիւը ղրկած
ըլլալով, Տնտեսական խորհուրդը սոյն
հաշիւ քննութեան համար հարկ դատեց
Թաղ. խորհրդէն կառուածոց ամսարները
խնդրել:

Ազգային ընդհանուր կառուածոց վա-
ճառման և գնման համար Ազգ. Պատրի-
արքարանի մէջ առանձին տօմար մը հառ-
տառելու պէտքն ղգալով Տնտեսական
խորհուրդը, Պատրիարքարանի տրձա-
նագրութիւններէն քաղելով հարկ եղած
հրահանգները տուաւ օրոց որ անկ է:

Մայրաքաղաքիս Թաղ. խորհուրդնե-
րէն ոմանք իրենց Թաղային անտուկին
հաշիւները յառաջիկայ մայիսի մէջ փա-
կելու համար հրահանգ խնդրած ըլլալով,
Տնտեսական խորհուրդը սոյն առաջար-
կութիւնն անընդունելի դատեց:

Մի քանի Թաղ. խորհուրդներ ալ ի-
րեն թաղին չը վերաբերող անձանց իմ-
ուխապէրներ տուած ըլլալով, Տնտեսա-
կան խորհուրդը զանոնք յետո դարձուց,
և իոննո տառապանեալ Թաղէն պահան-
ջեց:

Պրուսայի Գեր. Առաջնորդը Պատրիար-
քարան դրած ըլլալով որ մինչև Պրուսայի
դաւառական տուրքը չը գանձուի անկա-
րելի է իրեն Պատրիարքարանի մուգա-
թան վճարել, Տնտեսական խորհուրդը
սոյն առարկութիւնը անզօր դատելով
օրոշեց գրել Պրուսայի Գեր. Առաջնոր-
դին որ Մուգաթայի պարտքը անյայաղ
վճարելու փոյթ տանի:

Աղթամարայ Տ. Խաչատուր Ս. կաթո-
ղիկսէն Պատրիարքարան հասած հեռա-
գիր մը ցաւօք որտի ծանուցանելով թէ
Շատախու մէջ այս օրերս եօթն օր շա-
րունակ յորդառատ ձիւն տեղալէ վերջը
ձեան ահագին կոյտեր լեռնէն գլորեր
և քաղաքին վրայ ինչալով քանի մը հա-
իւր շէնք փլել, 59 աղքատներ փառա-
կաց ներքեւ մնացեր և 99ի չափ ալ ան-
ձինք փառապաղ ներքեւ հանուելով ա-
մենաթշուառ վիճակի մը մատնուել են,
ինչպէս նաեւ բազմաթիւ անասունք այս
աղէտին շոհ գացեր են, Ս. Պատրիարք
Հայրը սոյն աղէտալի արկածը Բ. Դուռն
ծանուցանելով, Վեհ. Սուրբանին կա-
ռավարութեան գլխութիւնը խնդրեց ի
նպաստ դժբաղդ արկածելոց:

Ազգ. Պատրիարքարանէն գիր մը գըր-
ուեցաւ երէկ առ ներքին գործոց Բարձր.
նախարարն ի պատասխանի նորա վերջին
ծանուցագրոյն որ Ա. Այվազեանի խնդրոյն
կը վերաբերէր:

Սոյն դիրքը կը ծանուցանէ թէ Ա. Ս. Վազ-
եան յիշուած 28 պատանի հաւաքելով էջ-
միածին տարած էր Գէորգեան ճեմարան.
նի մէջ հաստատուելու համար. սակայն
վեհ. կաթողիկոսի մահը վրայ հասնելով,
հազիւ կարող եղեր է 10 պատանի մի-
այն ընդունել տալու. Ա. Ս. Վազեան սոյն
պատանիները ինքը բռնի տարած չէ,
այլ ծնողք հաճութեամբ օրտի յանձնած
են, և մինչև ցարդ յԱզգ. Պատրիարքա-
րան և և է բողոք մը ըրած չեն. Հետևե-
լաւ այս խնդիրը իւր կարևորութիւնը
կորսուած է:

Ուսումնական խորհրդոյ ԺԱ. նիսան
տեղի ունեցաւ երեքշաբթի Դաւթի տ:

1. Ուս. խորհրդոյ անդամներէն մին
վարժապետանոցի հաստատութեան հա-
մար վարչութեան մատուցեալ յայտադր-
ւոյն մէջ բարեփոխութիւններ առաջարկելով
որոշուեցաւ առաջիկային խորհիւ այս
բարեփոխման նկատմամբ:

2. Պայագիտի Ազգ. վարժարանաց նը-
պատելու համար յառաջագոյն Ասիա-
կան ընկերութեան եղած յանձնարարու-
թիւնն ցարդ անպատասխանի մնացած
ըլլալով, որոշուեցաւ տեղեկութիւն ու-
ղել յիշեալ ընկերութեանէն թէ՛ խոստա-
ցած դասադրքերն յղած է և ինչ միջո-
ցաւ:

3. Միացեալ ընկերութեանց Տնօրէն
Ժողովն աւ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն
ուղղեալ ընդարձակ աեղեկագրով մը
Միացեալ ընկերութեանց տեղութեան

տակ դառնաւ Առանայի և Հալէպի
վարժարանաց մասին մանրամասն բա-
ցատրութիւններ առաւ, սոյն երկու վի-
ճակաց Գաղ. Ժողովոյ կողմէ իրենց մէջ
կնքեալ պայմանագրին դէմ յարուցուած
նիւթական դժուարութիւններն ու ար-
դեւքները կը նկարագրէ, և առնց մա-
սին ինչ ինչ առաջարկութիւններ ընե-
լով անմիջական անօրէնութիւն կը խնդ-
րէ:

Սոյն խնդիրն Ուսումն. խորհրդոյ յանձ-
նարարուած ըլլալով՝ որոշուեցաւ առաջ-
նայն համար նախապէս Առանայի Գաղ.
Ժողովէն բացատրութիւն ստանալ և ա-
պա արդար անօրէնութիւն մ'ընել, և
երկրորդին համար խնդրել Ս. Պատրիար-
քէն որ յանձնարարէ կիլիկիոյ Ս. Կաթող-
իկոսին որ Հալէպի Ազգ. կաթողածոց
հասցութիւն կանոնաւորութեան ու բար-
դաւանման հոգ. տանի և զանոնք իրենց
նպատակին գործածել տայ, և յորդոր
կարգոյ նաև Հալէպի Գաղ. Ժողովոյ որ
ջանայ կնքեալ պայմանագրոյն համաձայն
կատարել իւր պարտականութիւնն և վը-
ճարէ դասաւանդաց և այլ պաշտօնէից
դիմեալ ամուսնանան:

Ե. Միջագիւղի Սրբոց Հռիփսիմեանց
խնամակալութիւնն անպատասխանի թո-
ղած լինելով Ուսումն. խորհրդոյ կրկին
պաշտօնագրերն՝ որք վերաբերէին իւր
վարժարանի մի բաղմարդիւն դասաւանդի
պաշտօնականութեան խնդրոյն, որոշուե-
ցաւ վերջին անգամ ևս հրաւիրել յիշ-

եալ Պատ. խնամակալութիւնն Ուսումն.
խորհրդոյ յանձնարարութիւններն ընդ-
փոխ գործադրելու:

Ուսումն. խորհուրդն առնցմէ զառ-
քանի մը ընթացիկ գործերով ևս զբա-
ղեցաւ և առեալն փակեց ժամ 11 1/2ին:

Վազըթ կըսէ թէ անգղիական դեռ-
պանին գործակաւարդ Պ. Ուինտէմ և Արտա-
քին գործոց պաշտօնեայ Արիֆի փաշա,
բրթօքօլ մը տարազւոյնի դերեաց առև-
տուրի բարձման համար օրով 1880ին ուր
Լայարտի հետ կնքուած դաշնագիրը բա-
րեփոխուեցաւ:

— Թոն լրագիրը Լիբանանու վրայ
յօգուած մը հրատարակելով Բուսթէմ
փաշայի անկուսը անհրաժեշտ կը համարի,
Լիբանանու մէջ Գաղղիոյ աղքեցութիւնը
պահպանելու համար Տաճկական թերթե-
րը սաստիկ կը բողոքեն:

— Պրուսոյի նորընտիր կուսակալ Հա-
ճի Իզզէթ փաշա երէկ վեհ. Սուլթանին
ներկայանալով մեծ ընդունելութիւն գը-
տեւ և քիչ մը վերջը իւր պաշտօնառե-
ղին մեկնեց է:

— Սպանիոյ մէջ յեղափոխական նոր
ընկերութիւն մը երևան եկեր է, որ 21
հազար հօգիէ բաղկացեալ ըլլալով, ո-
չընչականաց և ընկերվարականաց նման
նպատակ ունի եղեր և և է կառավարա-
կան դրութիւն ջնջել:

— Իրարու ներեցինք, այնպէս չ'է եղբայր, ըսաւ
նա:

— Այո, հէք Ամէլի, պատասխանեց Բօլան, և կը
յօսուամ թէ ի խորոց օրտի ներեցինք իրարու. վերջին
յանձնարարութիւն մ'ունիմք քեզի ընելու:

— Ինչ է:

— Մի՛ մոռնար որ լորտ Թանլէյ իմ լաւագոյն բա-
րեկամս եղաւ:

— Ապահով եղիր, ըսաւ Բօլան, լորտ Թանլէյ ի
կեանքը ինծի համար սրբազան է:

Ամէլի շունչ առաւ:

Ետոյ այնպիսի ձայնով մը որ վերջին ծայր տկարա-
նալը կը յայտնէր:

— Մնայք բարեաւ Բօլան, ըսաւ նա. մնայք բար-
եաւ մայր իմ, էտուարը իմ կողմանէն զրկեցէք:

Ետոյ օրտէն ելած աղաղակաւ մը օրուն մէջ աւելի
խնդութիւն կար քան տխրութիւն:

— Ահաւասիկ եմ Ծարլը, ըսաւ նա, ահաւասիկ եմ,
կու գամ:

Եւ վերստին անկողնոյն վրայ ինկաւ իւր երկու ձեռ-
քերը քաշելով օրոնք կուրծքին վրայ վերոտին իրարու
միացան:

Բօլան և աիկին տը Մօնթրըլըլ օտք ելան և անոր
վրայ խոնարհեցան մէյմէկ կողմ:

Ազլիկը իւր առջի դիրքը առած էր, միայն նորա
արտաւանդները գոց էին և անոր կուրծքէն ելած աղ-
կար շունչը մարած էր:

Մարտիրոսութիւնը վերջացած էր Ամելի մեռած էր:

— Զըփ՝ քեզի որ քու գաղղ տեսած էի և գաղղդ
պատճառը գիտէի:

— Ուրեմն պատասխան տալ ինծի:

— Զիս Առաւմտէ և անկէ մի՛ հեռացներ Բօլան,
քեզի գրած եմ, ա՛ռ նամակը և կարդա:

Բօլան ձեռքը բարձին ներքեւ խօթեց, անշուշտ վրո-
տահ ըլլալով որ քորը կը զառանցէր:

Ի մեծ զարմացումն իրեն թուղթ մը գտաւ և դուրս
քաշեց:

Պահարանի մէջ դրուած նամակ մ'էր, պահարանին
վրայ հետեւեալ բառերը դրուած էին:

«Առ Բօլան որ վաղը կը հասնի:»

Ճրագին մօտեցաւ աւելի գիւրաւ կորդալու հա-
մար:

Նամակը առջի իրիկուան ժամը տասնմէկի թուակա-
նը կը կրէր:

Բօլան կարդաց:

«Եղբայր իմ, երկուքս ալ մէյմէկ ահաւոր բան ու-
նինք իրարու ներելու...»

Բօլան քորը նայեցաւ, նա միշտ անշարժ էր:

Ծարունակեց:

«Կը սիրէի Ծարլը Մէնթ-Հէրմինը, սիրելէ աւելին
ունէի, իմ սիրահարս էր...»

— Օհ, ըսաւ երիտառարդը ապաշխարուն մէջէն:
պիտի մեռնի:

— Արդէն մեռաւ, ըսաւ Ամէլի:

Բօլան զարմացման աղաղակ մը ձգեց. այն խօսքերը
որոց Ամէլի կը պատասխանէր, Բօլան այնպիսի ցած ձայ-
նով մը ըսած էր որ հազիւ ինքն իսկ կարող էր լսել:

ԴԵՂԱՐԱՆ Տ. ԱԼԼԱՀԱԿԵՐՏԵԱՆ

ԵՆԵՆԻ ՃԱՄԻ ԲՕՍԹԱՆԱԼԵՒԻ ԴԻՄԱՑ

ԹԻԻ 12

ԶԿԱՆ ԻԻՂԻ
ՏԵՓՕ

ԶԿԱՆ ԻԻՂԻ
ՏԵՓՕ

Այս անգամ Եւրոպայի
գործարաններէն ամենէն
ընտիր եւ թարմ գեղեր յա-
ճախորդաց կը ծախուին ա-
ծան գնով: Նոյնպէս գե-
ղարանէս մեծ խնամով
պատրաստուած «Էլիքսիր»
ալ Բէքսին» անուն օգտա-
ւէտ գեղը կը գտնուի: Այս
գեղը թէ ստամոքսի հի-
ւանդութեան կամ դժուա-
րամարտութեան, եւ թէ յղի
կանանց սիրտ խառնուողի
եւ այլն տկարութեանց հա-
մար յոյժ զօրաւոր եւ կաղ-
ժուրիչ բաղադրութիւն մէ
որուն գործածութեան կեր-
պը գեղարանէս կը տրուի:
Նաեւ ամեն տեսակ օգտա-
ւէտ հանքային թարմ ջու-
րեր ալ բերել տուած ենք:
Մասնաւորապէս նոր-
մէկիւն, ձկան յուղի ամենէն
ընտիր տեսակէն, թէ օխտ-
յով եւ թէ շիշերով խիստ
աժան գնով կը ծախուին:
Դեղարանիս մէջ Տօք-
թէօր Սյվազեան էֆ. ա-
մեն օր ժամը 7էն մինչեւ
10 գտնուելով, իրեն դի-
մող հիւանդները, նաեւ տը-
ղայաց հիւանդութիւնները
պիտի դարմանէ: Նոյնպէս Սյվազեան էֆ.
մի միայն ուրախօր օրերը ժամը 7էն մինչեւ
10 իրեն դիմող հիւանդները ձրի պիտի
դարմանէ, եւ նոյն օրը գեղարանէս խիստ
կարօտեալ աղքատաց գեղերը ձրի պիտի
տրուին:

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

ԴԵՂԱՐԱՆ Պ. ԵՒ Հ.

ԵՐԵՎԱՆԻ ԵՐԵՎԱՆԻ ԵՐԵՎԱՆԻ

Երկար ժամանակէ ի վեր՝ դեղագիտական
թեան եւ դեղագործութեան զբաղելով՝ հասա-
րակութիւնը գոհացնելու համար մեր ձեռքէն
եկած ջանքը ինքնաշարժ չըլլալիս յայտնի է մեր
պատուարածան յաճախորդաց եւ բոլոր հասարա-
կութեան: Այս անգամ ալ, մեր յարգոյ յա-
ճախորդաց դիւրութիւն մ'ըլլալու համար գե-
ղարան մը բանալու փափաքելով, շատ տարի-
ներէ ի վեր ամենուն ծանօթ եղող մեր Պօլսոյ
Եկնի-Ճամիլ թիւ 26 մթերանոցէն դառնոյնպէս
Կ. Պօլիս կամուրջին դիմացը 77 թիւ Գ. Ե. Հ.
Քիւրիկեան եղբ. անուամբ գեղարան եւ մը-
թերանոց (տէքօգիթօ) մ'ալ բացած ենք, ուր
ճարմասի, Սնդիկոյ եւ Գերմանիոյ քիմիական
բաղադրութիւններն ու զանազան գեղերը,
մեծ խնամով շինուած, եւ ամենէն ընտիր տե-
սակները կը գտնուին եւ աժան գնով կը ծախ-
ուին: Ասոնցմէ զառ, ամեն ատեն գործած-
ուած զանազան տեսակ գինի, ազնիւ ձկան յուղ
քօնեաք եւ ուրիշ ըմպելիք միշտ կը գտնուի,
ինչպէս նաեւ ամեն տեսակ գործիքներ:
Եկած դեղագիրք իսկոյն թարմ գեղերով,
աժան գնով եւ մեծ խնամով կը պատրաս-
տուին: Ասոնցմէ զառ, դեղարանին վեր-
նայարկը բժշկաց համար յատուկ տեղ ու-
րդուած ըլլալով, հիւանդութեան մը համար
բժշկի հետ խորհրդակցելու հոգի անձինք, մեր
գեղարանը գալով, ամեն կերպով օգուտ կը
տեսնեն:

Դարձեալ հոշակաւոր բժիշկ Մեծ. Տօքթ.
Արապեան ալ որ իւր ճարտարութեամբ շատ
տարիներէ ի վեր ամենուն ծանօթ եղած է,
երկուշաբթի, երեքշաբթի եւ չորեքշաբթի
ժամը 6-8, մեր գեղարանը պիտի գտնուի:

Դ. Ա. Մ. Է. Ի. Ա.

(Ե. Ա. Ե. Ի. Ա. Ե. Ա. Ե. Ա.)

109 - Կալաթա Սանտրոգ Եւրոպայի փողոց - 409

Երբեմն Քօնթի Շահինի եւ յետոյ «Կլուստ»
անուամբ մեր վարչութեան ներքեւ գտնուած
ծխախոտի գործարանն, այս անգամ կառա-
վարական պաշտօնական ազդարարութեամբ
իւր անունն Գրամիլիաթի փողոցով, ըստ նախ.
նոյն ամեն ջան եւ զոհողութիւն չպիտի խը-
նայուի մեր կողմէն աւելի եւս ընդհանրու-
թեան գոհունակութեան արժանանալու, եւ
նորա ճաշտիւր լիովին գոհացնելու համար: Կե-
տեւաբար կը հրաւիրեմք մեր արդոյ յաճա-
խորդներն, որ փութան պատուել տոյն գոր-
ծարանն, եւ նորա արտադրութեան ազնիւ եւ
ընտիր ծխախոտներէ բաղադրեալ լինելն փոր-
ձով հաստատեն:

Մասնաւոր խնամով նոր ձեռք բերուած
Եկնի-Ճամիլ հատընտիր բերքերուն շնորհիւ յա-
ճախորդը կարող են գտնել մեր քով այնպիսի
անխառն եւ զուտ հոտաւէտ ծխախոտ եւ
գլանիկներ, որոնց գերազանցութեան չեն կա-
րող հաւատարիլ եւ բաղադրութեան մոտե-
րիւշ ու եւէ ծխախոտի արտադրութիւնը:

Թէ Կ. Պօլսէն տրուած եւ թէ գաւառներէն
ղրկուած յանձնարարութիւնը ամենայն ճշդու-
թեամբ եւ փութանակի կը կատարուին, ինչ
քանակութեամբ որ ըլլան տրուած հրաման-
ներն:

Օտար երկիրներէ եկած յանձնարարութիւնը
ըստ մաքսային օրինաց պանտրօլի պուրջէ ա-
զատ են:

Մթերանոց, Կալաթա Սանտրոգ Եւրոպայի փողոց
թիւ 409:

Մասնաձեւը, Կ. Պօլիս Գալաթ-բաղաթ
թիւ 465:

ՏԵՄԻՐԳԱՓՈԼԵԱՆ ԵՂԱՐԱՐ

ՏԵՐ-ԵՄԲԱԴԻՐ

Մ. Տ. ՄԵԼԻՔԵԱՆ

Բիզա փառա խառն թիւ 14

— 754 —

Աչքերը վերստին նամակին դարձան:

« Բօլան տը Մօնթրըվըլի ե Յէուի ընկերներուն զը-
խաւորին մէջ բնաւ կտրելի միութիւն մը չկար. հոն էր
այն ահաւոր գողտիւքը զոր չէի կարող ըսել եւ որ ու-
կայն գիտ կը լափելիզէր:

« Մարդ մը միայն պէտք էր գիտնար եւ գիտցուէր այս
մարդն է որը ճօն թանկէր:

« Աստուած օրհնէ այն վեհօնձն մարդը որ խոստա-
ցած էր ինձ անկարելի ամուսնութիւն մը խզել եւ որ իւր
խոստումը պահեց:

« Լորտ Թանկէլի կեանքը որբազան լինի քեզ ո՛վ
Բօլան. նա միակ բարեկամն է զոր վշտացս մէջ ունե-
ցայ, միակ մարդը որոյ արցունքները իմ քնքերու հետ
խառնուեցան:

« Կը բերէի Շարլը Սէնթ-Ջէրմինը. Շարլի սիրուհին
էի. ահաւորիկ այն ահաւոր բանը որուն համար պար-
տիտ ներել ինձ:

« Բայց փոխադարձաբար դու ալ անոր մահուան պատ-
ճառ եղար. ահա այն սքսկալի բանը որուն համար ես ալ
քեզ կը ներեմ:

« Հիմա շուտ հասի՛ր Բօլան օրովհետեւ ես այն պտեն
պիտի մեռնիմ երբ դու հասնիս:

« Մեռնիր զայն անտէրէն, մեռնիր, անոր հետ մի-
անալ է մէյ մ'ալ գիրար չը ձգելու պայմանաւ: Երջա-
նիկ եմ որ կը մեռնիմ: »

Ամեն բան օրոշ եւ ճիշդ էր. յայտնի էր օր այս նա-
մակին մէջ զաւանցանք չկտր բնաւ:

Բօլան երկու անգամ կարգաց եւ պահ մ'անշարժ
համր, շնչապառ եւ անձկութեան մէջ մնաց:

— 755 —

ողակայն գլխութիւնը վերջապէս բարկութեամբ յող-
թեց:

Ամէլիի մօտեցում, ձեռքը անօր վրայ դրուել եւ քաղ-
ցըր ձայնով մ'ըստ:

— Բոյր իմ, ըստ նա, կը ներեմ քեզ:

Թեթեւ արտասու մը հոգեվարքին մօրմինը շար-
ժեց:

— Եւ հիմա, ըստ նա, մայրս կանչէ: Վառն զի ու-
նոր դրկացը մէջ մեռնիլ կուզեմ:

Բօլան գուռը գնաց եւ տիկին տը Մօնթրըվըլը կան-
չեց:

Անոր օհնետկը բացէր. անշուշտ կանչուելու կոպտ-
օէր. վառն զի անմիջապէս վազեց:

— Ինչ կայ, հարցուց նա անհամբեր կերպով:

— Ոչինչ, պատասխանեց Բօլան, Ամէլի կուզէ ձեր
դրկացը մէջ մեռնիլ:

Տիկին տը Մօնթրըվըլը ներս մտաւ եւ գնաց աղջկան
անկողնոյն քով ծուներ դրուել:

Յայնժամ աղջիկը, իբրեւ թէ անհրեայթ ձեռք մը
հոգեվարքի անկողնոյն վրայ զինքը պինդ պահող կա-
պերէն արձակած լինէր, կամացուկ մը ելաւ, ձեռքե-
րը կուրծքին վրայէն քակեց եւ ձեռքին մէկը մօրը ձե-
ռաց մէջ սահեցնելով:

— Մայր իմ, ըստ նա, դուք ինձի կեանք տուիք,
դուք կեանքն ինձ առիք, օրհնեալ ըլլաք, մայր մը
այսպէս կարող էր ընել, վառն զի անշուշտ վրայ ինձի
կարեւոր երջանկութիւն չէր մտացած ալ եւ:

Եւ օրովհետեւ Բօլան անկողնոյն միւս կողմը ծուներ
դրած էր, Ամէլի մօրը նման միւս ձեռքի ալ անոր ձեռ-
քին մէջ քննելով: